

Попередній звіт

Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю за розслідуваннями нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів протягом 2017-2018 років

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12 грудня 2019 року № 366-ІХ утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю за розслідуваннями нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів протягом 2017-2018 років (далі за текстом – Тимчасова слідча комісія та/або Комісія).

Головою Тимчасової слідчої комісії обрано народного депутата України Василіва Ігоря Володимировича (фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), заступником голови Тимчасової слідчої комісії – народного депутата України Бобровську Соломію Анатоліївну (фракція Політичної партії «ГОЛОС»).

Кількісний склад комісії – 13 народних депутатів України. Термін діяльності Тимчасової слідчої комісії – один рік із дня прийняття Постанови про її створення.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12 грудня 2019 року № 366-ІХ основними завданнями Тимчасової слідчої комісії є:

- 1) проведення перевірки відомостей щодо нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів;
- 2) проведення перевірки ходу розслідування правоохоронними органами України нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів;
- 3) встановлення, збір інформації та отримання пояснень від осіб та/або підприємств, установ, організацій, центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, залучених до здійснення діяльності, яка пов'язана із колом питань, для розгляду яких утворено Тимчасову слідчу комісію;

4) ініціювання питання про притягнення винних осіб до відповідальності, передбаченої законодавством України.

За період роботи Тимчасової слідчої комісії було проведено 8 засідань.

Робота Комісії проходила публічно. На відкритих частинах засідань Тимчасової слідчої комісії були присутні представники ЗМІ та громадськості; за погодженням з членами Комісії та запрошеними особами здійснювалось стенографування засідань.

За період роботи Комісії, з метою отримання необхідної інформації для виконання визначених Постановою Верховної Ради України від 12 грудня 2019 року № 366-IX оснoвних завдань, вжито наступних заходів.

Надіслано 162 звернення. З них 151 звернення до правоохоронних органів та органів державної влади, 2 звернення до Президента України, 2 відповіді на запит про доступ до публічної інформації, 7 листів та подань до структурних підрозділів Верховної Ради України.

Крім цього, під час опрацювання відповідей, наданих Тимчасовій слідчій комісії деякими територіальними органами Національної поліції України та органами прокуратури, встановлено, що запитувана інформація містить таємницю досудового розслідування. Такі обставини ускладнюють перевірку ходу розслідування злочинів щодо фактів нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів.

Заслуховування стану розслідування кримінальних проваджень на засіданнях Тимчасової слідчої комісії

1. Гандзюк К.В.

На засіданні Комісії 30 квітня 2020 року було заслухано Генерального прокурора Венедіктову І.В., заступника начальника департаменту нагляду за Службою безпеки, фіскальної та прикордонної служби Офісу Генерального прокурора Романчука Р.В., представника головного слідчого управління Служби безпеки України Маякова В.А., прокурора відділу Офісу Генерального прокурора Синюка А.В., представника потерпілих у справі Закревську Є.О.

На засіданні Комісії 07 травня 2020 року було заслухано адвокатів – представників підозрюваного у провадженні щодо вбивства Катерини Гандзюк Мангера В.М. – Глобу К.В. та Ільченка Д.О.; а також, колишнього заступника Генерального прокурора Трепака В. М.

Також, Комісія заслухала 19 травня 2020 колишнього Генерального прокурора Рябошапку Р.Г.

З метою отримання інформації щодо стану досудового розслідування у кримінальних провадженнях №2201900000000101, №2201900000000102 від 19 квітня 2019 року та №2201900000000215 від 12 липня 2019 року Тимчасовою слідчою комісією направлено звернення до Офісу Генерального прокурора та Служби безпеки України.

Відповідно до отриманої інформації встановлено, що Головним слідчим управлінням Служби безпеки України здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні №2201900000000102 від 19 квітня 2019 року за фактом нападу 31.07.2018 на Катерину Гандзюк за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 11 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 258, ч. 2 ст. 121 КК України.

Крім того, 21 квітня 2020 року, ГУ СБУ у м. Києві та Київській області було завершено досудове розслідування у кримінальному провадженні №2201900000000215 від 12 липня 2019 року за підозрою Мангера В.М. та Левіна О.О. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 27, ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 121 КК України.

У кримінальному провадженні №2201900000000215 Левін О.О. оголошувався у міжнародний розшук. На виконання запиту Офісу Генерального прокурора про надання міжнародної правової допомоги правоохоронними органами Республіки Болгарія 24 січня 2020 року Левіна О.О. затримано. Суд в місті Бургас (Республіка Болгарія) арештував Левіна О.О. на 40 днів. 16 березня 2020 року Левіна О.О. доставлено до місця здійснення досудового розслідування ГУ СБУ у м. Києві та Київській області. Слідчим суддею Печерського районного суду м. Києва щодо Левіна О.О. застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

На розгляді Приморського районного суду м. Одеси перебуває обвинувальний акт у кримінальному провадженні №201900000000101 від 19 квітня 2019 року за обвинуваченням Павловського І.В. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК України.

За результатами роботи Тимчасовою слідчою комісією у справах пов'язаних з розслідуваннями нападу на Катерину Гандзюк виявлено ряд недоліків в ході досудового розслідування:

1) завершення досудового розслідування у кримінальному провадженні №2201900000000215 від 12 липня 2019 року за підозрою Мангера В.М. та

Левіна О.О. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 27, ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 121 КК України відбулося зарано, за три місяці до дати закінчення досудового розслідування встановленої судом. При цьому після затримання та екстрадиції Левіна О.О. не було проведено всіх необхідних слідчих дій, зокрема тих про які були неодноразові клопотання з боку потерпілих, не використано всі можливості для отримання доказів, не отримано показів від Левіна О.О.;

2) розслідування у кримінальному провадженні від 12 липня 2019 року після певних успіхів фактично зупинилось у квітні 2020 р. після ліквідації спеціального Департаменту ГПУ відповідального за процесуальний нагляд за справами нападів на активістів, та звільнення заступника Генерального прокурора Трепака В.М., який заявляв про політичний тиск з боку керівництва Офісу Генерального прокурора;

3) підозрюваного Мангера В.М. не відсторонено від посади, обраний запобіжний захід – застава не змінено на більш суворий, всупереч заявам керівництва Офісу Генерального прокурора про необхідність таких процесуальних дій після відновлення кримінального провадження №22019000000000215. Це створює ризики використання Мангером В.М. своєї посади у власних інтересах та вчинення перешкод судовому розгляду;

4) обвинувальний акт у кримінальному провадженні №22019000000000101 за обвинуваченням Павловського І.В. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК України, перебуває на розгляді Приморського районного суду м. Одеси разом з угодою про визнання винуватості. Згідно з заявами представників рідних Катерини Гандзюк у цьому кримінальному провадженні їх неправомірно позбавили статусу потерпілих і вони не надавали згоду на укладення угоди. Ці факти не заперечується представниками Офісу Генерального прокурора. В кримінальному провадженні за 10 місяців не відбулось жодного із 13-ти призначених судових засідань з вини обвинуваченого та слідчого ізолятора, де утримується Павловський І.В.. При цьому, прокуратура займає пасивну позицію та не вживає жодних кроків щодо забезпечення участі обвинуваченого в судовому розгляді справи, хоча обвинувачений явно зловживає своїми процесуальними правами. Також, дії Павловського І.В. свідчать про невиконання ним угоди про визнання винуватості, але жодної реакції прокуратури щодо такого невиконання не відбулось. Перелічені факти вказують про небажання сторони обвинувачення вживати активних заходів щодо притягнення Павловського І.В. до кримінальної відповідальності. Також,

є підстави вважати, що діяння Павловського І.В. безпідставно кваліфіковано ч. 1 ст. 396 КК України і досудове розслідування щодо нього має здійснюватись за більш тяжкою статтею.

5) під час засідання 30 квітня 2020 р., представник головного слідчого управління Служби безпеки України Маяков В.А. пояснив відсутність будь-яких слідчих дій, направлених на перевірку причетності до злочину проти Катерини Гандзюк Рищука Є.М. та Гордєєва А.А. спростуванням слідством, за допомогою трафіків операторів мобільного зв'язку, факту зустрічі, яка могла відбутись за їх участі з іншими підозрюваними, на якій побудовано версію їх причетності. Проте із наданої Комісії інформації не впливає, що така зустріч не відбувалась. Крім того, виявилось, що слідством не отримано і не проаналізовано інформацію про трафіки від операторів мобільного зв'язку щодо всіх абонентських номерів можливих фігурантів злочину, зокрема додаткових телефонних номерів Мангера В.М. та Гордєєва А.А.

2. Стерненко С.В.

На засіданні Комісії 30 квітня 2020 року було заслухано Генерального прокурора Венедіктову І.В., представника головного слідчого управління Служби безпеки України Маякова В.А., прокурорів Офісу Генерального прокурора Бозовуляка М. І. Та Радіонова А. С., потерпілого Стерненка С.В.

На засіданні 07 травня 2020 року було заслухано колишнього заступника Генерального прокурора Трепака В. М. Та слідчого Служби безпеки України у справі Сергія Стерненка Кувачова Д.В.

На засіданні 19 травня 2020 року було заслухано колишнього Генерального прокурора Рябошапку Р.Г.

На засіданні 4 червня 2020 року було заслухано прокурора відділу Офісу Генерального прокурора Радіонова А. С.

З метою отримання інформації щодо стану досудового розслідування у кримінальних провадженнях щодо нападів на Сергія Стерненка Тимчасовою слідчою комісією направлено звернення до Офісу Генерального прокурора та Служби безпеки України.

Відповідно до отриманої інформації встановлено, що Головним слідчим управлінням Служби безпеки України здійснюється досудове розслідування у трьох кримінальних провадженнях щодо нападів на громадського активіста

Стерненко С.В., а саме: №12018161500000335 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України (подія 07.02.2018); № 12018161500000992 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 12 ч. 2 ст. 115, ч. 1 ст. 263 КК України (подія 01.05.2018); № 12018160000000421 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 12 ч. 2 ст. 115, ч. 1 ст. 359, ч. 2 ст. 182, ч. 4 ст. 296 КК України (подія 24.05.2018). Крім того, у провадженні Головного слідчого управління Служби безпеки України перебуває кримінальне провадження № 12018161500001215 за фактом заподіяння 24.05.2018 Стерненком С.В. тілесних ушкоджень Ісайкулу О.О. та Кузнецову І.В., від яких останній помер на місці події, за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 122, ч. 1 ст. 115, ч.2 ст.263 КК України.

За результатами роботи Тимчасовою слідчою комісією у справах пов'язаних щодо розслідування нападів на Сергія Стерненко виявлено ряд недоліків в ході досудового розслідування:

1) у кримінальному провадженні № 120181615 00000992 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 12 ч. 2 ст. 115, ч. 1 ст. 263 КК України (подія 01.05.2018) немає жодних результатів, крім затриманого виконавця злочину, якого потерпілий Стерненко С.В. затримав власноруч. Крім цього, Комісією було отримано інформацію про можливу причетність до організації цього нападу працівників правоохоронних органів, але ця версія слідством не перевіряється;

2) у кримінальному провадженні № 12018160000000421 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 12 ч. 2 ст. 115, ч. 1 ст. 359, ч. 2 ст. 182, ч. 4 ст. 296 КК України (подія 24.05.2018) не встановлено організаторів та замовників, жодних слідчих дій направлених на їх встановлення не вчинено. Підозрюваний у вчиненні третього нападу на Сергія Стерненка Ісайкул О.О., покинув територію України 17 березня 2019 року фактично через десять місяців після вчинення злочину. Досудове розслідування Службою безпеки України здійснювалось з 25 жовтня 2018 року, але жодних дій для запобігання втечі підозрюваної особи за кордон не було здійснено. Місце перебування підозрюваного не встановлено. У розшук Ісайкула О.О. оголошено не було;

3) таємниця слідства у провадженнях щодо нападів на Сергія Стерненка забезпечується не в повній мірі, є непоодинокі випадки витоку матеріалів кримінальних проваджень;

4) втручання у розслідування справ нападів на Сергія Стерненка, зокрема публічна заява Генерального прокурора Венедіктової І.В., яка в інтерв'ю інтернет-виданню «Українська правда» зазначила, що Стерненку С.В. буде вручене повідомлення про підозру «в будь-якому випадку, тільки різниця, за якими статтями». Також, на політичному тиску з боку Генерального прокурора наголошували колишній Генеральний прокурор Рябошапка Р.Г. та колишній заступник Генерального прокурора Трепак В. М.;

4) необґрунтована зміна старшого групи прокурорів у провадженнях щодо нападів на Сергія Стерненка Радіонова А.С., яким було подано до Ради прокурорів повідомлення про дії, що несуть загрозу незалежності прокурора, у зв'язку із заявами Генерального прокурора.

3. Гольник Л.В.

На засіданні 19 травня 2020 року було заслухано потерпілу Гольник Л.В., потерпілого Гавриленка І.М. та їх свідка.

З метою отримання інформації щодо стану досудового розслідування у кримінальних провадженнях щодо нападу на Гольник Л.В. Тимчасовою слідчою комісією направлено звернення до Прокуратури Полтавської області та Головного управління Національної поліції у Полтавській області.

Відповідно до отриманої інформації встановлено, що слідчим відділом Полтавського ВП ГУНП в Полтавській області здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні №12017170040005217 від 22 листопада 2017 року за фактом вчинення хуліганських дій відносно судді Октябрського районного суду м. Полтави Гольник Л.В. та її чоловіка Гавриленка І.М., з правовою кваліфікацією за ч. 4 ст. 296 Кримінального кодексу України. Досудове розслідування у кримінальному провадженні здійснюється слідчою групою у складі двадцяти одного слідчого. Проведеним досудовим розслідуванням достатніх доказів для повідомлення будь-якій особі про підозру не встановлено.

За результатами роботи Тимчасовою слідчою комісією у справі розслідування нападу на Гольник Л.В. виявлено ряд недоліків в ході досудового розслідування:

1) неправильна кваліфікація злочину. Слідство кваліфікує напад на Гольник Л.В. правовою кваліфікацією ч. 4 ст. 296 Кримінального кодексу України (Хуліганство). Проте ряд фактів, покази свідків, свідчення потерпілої

кажуть про замовний характер нападу на Гольник Л.В., що не передбачено статтею 296 Кримінального кодексу України. Ні слідством ні процесуальним керівництвом, дана версія не була розглянута;

2) через неправильну кваліфікацію слідством не встановлюються ні організатори, ні замовники нападу, попри клопотання захисту потерпілих, а також інформацію, яка надавалась слідству стороною захисту потерпілих та свідками;

3) клопотання у справі розглядаються Октябрським судом м. Полтави, керівництво якого на думку потерпілої та її захисту було причетним до здійснення нападу 22 листопада 2017 року. Жодних дій з боку прокуратури для вирішення потенційного конфлікту інтересів у кримінальному провадженні не було здійснено;

4) клопотання сторони захисту потерпілої систематично ігноруються слідством.

За результатами роботи, члени Тимчасової слідчої комісії звернулися до Президента України Зеленського В.О. щодо проведення невідкладної зустрічі з членами Тимчасової слідчої комісії враховуючи інформацію, отриману під час роботи Комісії.

Щодо справ по нападам на активістів по окремим областям, то в більшості з них справи закрили, не дивлячись на явні ознаки злочину, та навіть не повідомили про це потерпілих, в інших випадках досудові розслідування тривають без особливих просувань. По Харківській області було подано численні звернення до прокуратури Харківської області та ГУ НП в Харківській області. За результатами яких стало відомо, що по деяких справах, зокрема у справі вбивства активіста Бичка М.В., винесено постанову про закриття кримінального провадження. Виявлено справи, де кримінальне провадження було закрито без повідомлення потерпілого, зокрема щодо нападу на активіста Лісічкіна Є. Разом з тим, в окремих кримінальних провадженнях досудове розслідування триває протягом значного періоду часу, але повідомлення про підозру не вручено, що свідчить про неефективність проведення досудового розслідування, на що ТСК звертає вагу. У частині справ досудове розслідування завершено, обвинувальний акт направлено до суду, як наприклад у справі за фактом нападу на Булаха Д.А.

Висновки:

1. Необхідним є продовження здійснення контролю за досудовим розслідуванням у кримінальному провадженні, №22019000000000102 від 19 квітня 2019 року за фактом нападу на Катерину Гандзюк; судовою справою за обвинувальним актом, складеним у кримінальному провадженні №22019000000000101 за обвинуваченням Павловського І.В. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК України.

2. Необхідним є поновлення досудового розслідування у кримінальному провадженні та №22019000000000215 від 12 липня 2019 року за підозрою Мангера В.М. та Левіна О.О. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 27, ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 121 КК України.

3. Необхідним є продовження здійснення контролю за досудовим розслідуванням у кримінальних провадженнях №12018161500000335 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України (подія 07.02.2018); № 120181615 00000992 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 12 ч. 2 ст. 115, ч. 1 ст. 263 КК України (подія 01.05.2018); № 12018160000000421 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 15, п. 12 ч. 2 ст. 115, ч. 1 ст. 359, ч. 2 ст. 182, ч. 4 ст. 296 КК України (подія 24.05.2018) пов'язаних із нападами Сергія Стерненка.

4. Необхідним є продовження здійснення контролю за досудовим розслідуванням у кримінальному провадженні №12017170040005217 від 22 листопада 2017 року за фактом вчинення хуліганських дій відносно судді Октябрського районного суду м. Полтави Гольник Л.В. та її чоловіка Гавриленка І.М.

5. Комісія виявила конкретні факти та свідчення, які можуть свідчити про неналежне розслідування у справах Гандзюк та Стерненка, а тому наголошує на необхідності продовження своєї роботи для подальшого проведення перевірки відомостей щодо нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів.

6. Комісія звертає увагу на необхідність суттєвої активізації зусиль правоохоронних органів щодо всебічного, повного та об'єктивного розслідування вищезгаданих кримінальних проваджень та якнайшвидшої передачі відповідних справ до судових органів в установленому порядку.

Пропозиції:

З огляду на те, що протягом установленого Верховною Радою України строку діяльності Комісії всебічно досліджуються питання, що належать до предмету її відання, визначеного Постановою Верховної Ради України від 12 грудня 2019 року № 366-ІХ, вважаємо за необхідне:

1. Заслухати та обговорити попередній звіт Комісії на пленарному засіданні Верховної Ради України.

2. Верховній Раді України попередній звіт Комісії взяти до відома.

3. Доручити Голові Верховної Ради України невідкладно направити попередній звіт Комісії до Кабінету Міністрів України, Офісу Генеральної прокуратури, Служби безпеки України, Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України, з метою перевірки викладеної у ньому інформації та, за наявності підстав, вжиття зазначеними органами передбачених законом заходів реагування.

4. Попередній звіт Комісії опублікувати у газеті «Голос України», а також оприлюднити на офіційному веб-сайті Верховної Ради України».

Голова Тимчасової слідчої комісії

І.В. Василів